

2010-11-17

Strategirapport för Uganda 2010

1. INLEDNING

Utvecklingssamarbetet styrs av strategin för svenskt utvecklingssamarbete med Uganda 2009-2013. Det övergripande målet är en ökad respekt för och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, med särskild betoning på kvinnors och barns rättigheter och de demokratiska principerna. Samarbetet fokuserar på följande sektorer: demokratisk samhällsstyrning inklusive fred och säkerhet, hälsa, privatsektorutveckling inklusive internationell handel och finansiella system samt forskningssamarbete. Två sektorer, vatten och sanitet samt energi fasas ut.

2. FINANSIELL ÖVERSIKT

Landallokeringen för Uganda för 2010 uppgår till 260 MSEK. Till och med 31 augusti 2010 har totalt 102 MSEK utbetalats. Detta motsvarar 39% av anslaget för 2010.

	Delegerade medel 2010(MSEK)	Utbetalda medel jan-aug (MSEK)	Prognos jan-dec (MSEK)
Demokratisk samhällsstyrning inklusive fred och säkerhet		13	84
Hälsa inklusive HIV/Aids		45	101
Privatsektorutveckling, handel finansiella system		8	35
Forskningssamarbete		34	52
Vatten och Sanitet		1	1
Energi		1,3	1,5
Totalt	275	102	275

Aktuell prognos på ca 275 MSEK inkluderar 10 miljoner kronor som delegerats för valrelaterat stöd. Andelen av anslaget som går till aktörer utanför staten har ökat från 22% 2009 till 38% under 2010, (exklusive forskning) i enlighet med strategin.

3. RESULTAT

3.1 Sektor 1: Demokratisk samhällsstyrning, fred och säkerhet

Antal insatser: 16

Under perioden januari - augusti 2010 har inga insatser slutförts medan 1 nytt avtal har undertecknats.

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Stöd till rättsektorn Justice, Law and Order Sector (JLOS)

Insatsens huvudsakliga mål:

- Främjande av rättsstaten och dess principer
- Främja en människorättskultur inom rättssektorns JLOS institutioner
- Förbättrad tillgång till rättslig prövning (A2J) för alla, särskilt de fattiga och marginaliserade

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
30	2009-2010	30	Justitieministeriet	Sektorprogramstöd delegerat Nederländerna	18,4%

Resultat¹: Programstödet till JLOS, som består av 15 institutioner, möjliggör för sektorn att integrera insatser och reformarbete. Reformarbetet inriktas på lagstiftning om t ex arv, familj, brott och näringsliv. Resultatansatsen har förbättrats men effekter mäts inte och analys av trender saknas. Sektorn håller på att ta fram ett ramverk för resultatuppföljning. JLOS har genomfört en översyn av lagstiftningen. Totalt 22 lagförslag togs fram under året medan 16 lagar stiftades t ex lagen om politiska partier och organisationer (mål uppnått). Situationen förfångslade är fortsatt svår med överbeläggning och dåliga förhållanden. Fängelsernas kapacitet ökade dock med 22% under året (mål saknas). Sektorn har hittills inrättat 155 människorättskommittéer i de totalt 222 fängelserna (mål uppnått). Dessutom har 400 poliser, av planerade 1 100, utbildats i mänskliga rättigheter. Sektorn söker decentralisera sin verksamhet. Framför allt märks det i norra Uganda där antalet polisstationer har ökat till 15 från att tidigare ha varit obefintliga (mål 20). Totalt 6 803 personer jämfört med 3234 år 2009 har erhållit rättshjälp (mål saknas).

Sidas bedömning är att JLOS lett till att sektorn integrerats bättre, situationen i fängelserna förbättrats, att institutionerna i något högre grad finns representerade på lokal nivå, att policy och att institutioner för övergångsrättvisa håller på utvecklas, att förekomsten av tortyr har minskat och att flera lagar än tidigare stiftats. Den största risken är korruption. Riskhanteringen är bl a att den planerade anti-korruptionsstrategin för sektorn färdigställs, vilket är ett krav från givarna.

Insats 2: Stöd civilsamhällets organisationer via Diakonia

Insatsens huvudsakliga mål:

- Främjande av och respekt för mänskliga rättigheter, representativ delaktighet och öppenhet på lokal och nationell nivå inom ramen för demokratisk samhällsstyrning.

- Ökad medvetenhet om könsrelaterade orättvisor i samhället och främjande av jämställdhet.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ²	Svensk andel av totala stödet (%)
30	2008-2010	20	Diakonia	Projektstöd	100%

Resultat³: Genom programmet ges stöd till civilsamhällets organisationer (CSO) inom demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, social and ekonomisk rättvisa samt fredsbyggande och konflikthantering. En utvärdering som genomfördes 2010 visar att programmet är på rätt spår men att resultatorienteringen uppvisar brister. Ugandas största koalition av människorättsorganisationer, HURINET-U, har bl a bevakat stiftandet av nya lagar för att söka säkerställa att mänskliga rättigheter efterföljs (mål delvis uppnått). HURINET-U har också tillsammans med JLOS genomfört en översyn av polisen som institution (mål uppnått). Rapporten ska användas i arbetet med reformering av polisen.

FOWODE, som arbetar med att stärka kvinnor i ledande ställning, har utbildat 420 ledare i ett antal distrikt. Insatsen har nu lett till samarbete mellan ledare och hjälpt lokalsamhällena att hålla sina beslutsfattare ansvariga (mål uppnått). "Civil Society Budget Advocacy Group" har arbetat dels med analys av regeringens budgetförslag för att fastställa huruvida fattigdoms- och genderperspektiv integrerats, dels med påverkansarbete kring budgetfrågor. Arbetet har lett till ökad insyn i hur budgeten använts och förbättrat ansvarstagandet på distriktsnivå (mål uppnått). Huvudriskerna med insatsen är dels svårigheten att mäta dess effekter, dels bärkraften. Den första risken kan åtgärdas med hjälp av förbättrat metodarbete. Den andra är svårare att åtgärda och omfattar utmaningen för CSO att utveckla självständig finansiell bärkraft på lång sikt.

Insats 3: Program för demokratifrämjande (Deepening Democracy Programme, DDP)

Insatsens huvudsakliga mål:

Den demokratiska processen i Uganda stärks och fördjupas

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
17,5	2007-2011	12	Danida/HUGGO	Samfinansierat projektstöd	10 %

Resultat⁴: Programmet, som initierats och stöds av sex givare, är främst inriktat på de ugandiska valen 2011. Det består av fem komponenter: stöd till rättvisa val t ex valkommissionen, politiska partier, parlamentet, oberoende media och folkligt engagemang genom bl a väljarutbildning. Resultatansatsen har förbättrats och programmet förser givarna med information om händelseutvecklingen i landet.

Ett viktigt resultat på outputnivå är att de nationella röstlängderna har uppdaterats vilket lett till höga registreringssiffror (över 15 miljoner). Det skedde med stöd också från CSO (målet uppnått). En koalition av CSO har tagit fram ett s k medborgarnas valmanifest. Totalt 5 miljoner människor har intervjuats om för dem viktiga sakfrågor och förväntningar på partier och politiker. Manifestet har diskuterats med de politiska partierna. Målet är därmed delvis uppnått. Stödet till parlamentet, t ex utbildning, har bl a lett till att en reviderad lag om politiska partier och organisationer har antagits. Det har i sin tur öppnat upp för en s k uppförandekod för politiska partier och förbättrad dialog mellan partierna, något som bedöms vara mycket viktigt inte minst för att minska risken för våld i samband med valen. DDP har i linje med detta givit stöd till möten för t ex Inter-Party Organization for Dialogue (mål uppnått). Totalt sju partier har t ex hållit sina partikonferenser (mål uppnått). Regeringspartiet National Resistance Movement har inte ansökt om stöd från DDP.

Ett av DDPs delmål är att förse medborgare med trovärdig och opartisk information. Ett viktigt resultat är att nyhetsmaterial från källor som stöds av DDP har spridits i landet (mål delvis uppnått). DDP har också givit stöd till lokala medieaktörer för bättre faktaunderlag för deras kritik av ett nytt lagförslag (Press and Journalist Act). Utfallet är än så länge osäkert eftersom lagen inte antagits av parlamentet. DDP ger stöd till många processer, initiativ och aktörer, vilka var för sig utgör viktiga steg mot insatsens mål. Huruvida detta leder till fria och rättvisa val 2011 återstår att se.

3.1.2 Bedömning av strategimål i sektorn Demokratisk samhällsstyrning inklusive fred och säkerhet

Sektormål:

- Förbättrad demokratisk samhällsstyrning med ökad respekt för och åtnjutande av mänskliga rättigheter och för rättsstatens principer.
- Fredlig och hållbar lösning av våldsamma och väpnade konflikter.

Sverige har givit betydande stöd till den demokratiska processen och att genomföra fria och rättvisa val 2011. Freedom House rankar fortfarande Uganda som 5 (av 7) gällande politiska rättigheter och som 4 (av 7) gällande medborgerliga rättigheter och friheter. Därmed hamnar Uganda högre än t ex Kenya och Tanzania. Å andra sidan förekommer allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter i Uganda. T ex förekommer kränkningar av rätten till liv samt tortyrövergrepp.⁵ Situationen för media har hårdnat. Radiostationer har stängts och journalister och redaktörer har trakasserats. Dessutom riskerar medielagstiftningen, som är i behov av reformering, snarare att urholkas med ett nytt lagförslag. Att rättsektorn eftersträvar förbättrad tillgången till rättslig prövning är positivt. Utvecklingen går dock trögt beträffande kvinnors och barns tillgång till JLOS institutioner.⁶ Decentraliseringsprocessen gör vissa framsteg i norr. Dessutom har tillgången till rättshjälp i form av barafotajurister ökat med

30% i den fattigaste Karamojaregionen. En nationell rättshjälppolicy har tagits fram och förväntas godkännas av regeringen. Sektorn ska integrera ökad jämställdhet i sitt arbete men det går långsamt. Våld i hemmet fortsätter att vara ett allvarligt problem men en nyligen antagen lag mot våld i hemmet är ett steg framåt (Domestic Violence Act).⁷

Genomförandet av fredsbevarande, återhämtning och utveckling (PRPD) för norra Uganda går framåt men processen har varit långsam på grund av trög administration.⁸ Sverige har också stött avvapning, demobilisering och återanpassning av tidigare stridande. Mer än 70% av internflyktingarna har återvänt till sina hemorter och kan ses som ett resultat av bl a det svenska stödet till fredsprocessen. Sverige stödjer, både genom JLOS och CSO, fredsbyggande och övergångsrättvisa.

I sektorn demokratisk samhällsstyrning, fred och säkerhet fungerar givarsamordningen relativt bra. Det finns tre stora arbetsgrupper för demokrati, mänskliga rättigheter och anti-korruption samt en arbetsgrupp för återuppbyggnad och utveckling i norra Uganda. Sverige bidrar till två sektorsövergripande program, JLOS och PRDP. Sverige är ordförande i arbetsgruppen för mänskliga rättigheter under 2010 och har särskilt satt frågorna om medborgerliga och politiska rättigheter på dagordningen. Dialog kring frågor inom demokratisk samhällsstyrning och fred och säkerhet har genomförts i nära samarbete med andra EU-givare.

Huvudrisken för måluppfyllelse inom sektorn är politisk. Om den politiska viljan till förändring saknas hos regeringen kan inte utvecklingssamarbetet ensamt förmå ändra på det. Den politiska dialogen är därför helt nödvändig för att som en integrerad del av utvecklingssamarbetet söka påverka den politiska viljan. Hittills bedöms svenska insatser inom sektorn som relevanta. Sammansättningen av insatserna i sektorn kan dock bli effektivare genom en ökad fokusering. Valens genomförande blir viktigt för bedömningen av svenskt utvecklingssamarbete med Uganda framöver.

3.2 Sektor 2: Hälsa

Antal insatser: 8

Under perioden januari - augusti 2010 har 6 insatser slutförts medan 3 nya avtal har tecknats.

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Stöd till Hälsa- och sjukvårdssektorn, sektorbudgetstöd 2008-2011

Insatsens huvudsakliga mål: Att bidra till:

- Utveckling av en hälsovård som är effektiv, rättvis och lyhörd
- Förstärkning av integrerade stödsystem
- Främjande av effektiv användning av sektorns övergripande strategi (SWAP) som har etablerats runt HSSP II

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
230	2008-2011	142	Hälsoministeriet	Sektorbudgetstöd	ej tillg.

Resultat⁹: Antalet nya HIV/AIDS- infektioner uppskattas till ca 125 000 för 2009, vilket är något lägre än basdata från 2006. Smittspridningen bland unga människor tros ha minskat något men är på uppgång bland gifta par. Kvinnor är överrepresenterade bland nysmittade (55% jämfört med 45% män). Andelen förlossningar som äger rum på vårdinrättningar har under 2009/10 minskat från 34% till 33%. I underlaget saknas dock data från förlossningar inom privata sektorn vilka anses öka främst i städerna. Tillgång till och användande av preventivmedel är fortsatt lågt med utbredd okunskap om moderna preventivmedel. Impaktindikatorer mäts vart femte år (nästa 2011) men vissa källor gör gällande att mödradödligheten är på väg ner i Uganda, från dagens 435/100 000 till 352/100 000.

Hälsosektorns uppsatta mål för de av Sida särskilt utvalda nyckelindikatorerna för 2009/10 har inte uppnåtts. Endast 54% av samtliga tjänster inom hälso- och sjukvården är tillsatta av kvalificerad vårdpersonal trots införandet av särskilda stimulansåtgärder under senare år. Detta är en svag nedgång från tidigare år (56%) vilket är en fingervisning om att ytterligare innovativa åtgärder snarast bör vidtas. Indikatorn för tillgång till läkemedel ligger kontant på att 41% av hälsocentralerna vid ett givet tillfälle inte saknar något basläkemedel¹⁰. Under senhösten 2009 införde regeringen en ny centraliserad policy för upphandling, hantering och distribution av läkemedel för att komma tillrätta med läkemedelsproblemen. Statliga National Medical Stores har under året genomgått en stor förändring med ny ledning, förbättrad teknik och ett mer strömlinjeformat arbetssätt. Det är dock för tidigt att dra några slutsatser av policyförändringen. Den mest märkbara försämringen under 2009/10 rör de obligatoriska barnvaccinationerna som minskat från 82% till 76% under 2009/10. Denna allvarliga nedgång förklaras av försenade utbetalningar till gasleverantörer (för förvaring av vaccin), transportproblem samt andra logistiska utmaningar som i själva verket är kopplade till svaga lednings- och förvaltningsfunktioner. För risker och riskhantering, se nedan under bedömning av strategimålet då insatsen riktar sig till hela sektorn.

Insats 2: Civil Society Fund for HIV/AIDS (CSF)

Insatsens huvudsakliga mål:

Främja att det civila samhället tillhandahåller stöd för föräldralösa och utsatta barn och hiv/aids prevention. Att vård, behandling och rådgivning är harmoniserade och effektivt bidrar till förverkligandet av målen i den nationella strategiska planen för HIV/AIDS och relaterade planer.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
35,5	2010-2013	5	Uganda Aids Commission/Civila samhället	Projektstöd Gemensam partnerfond	Svårt att beräkna pga olika avtalsperioder

Resultat¹¹: Sverige påbörjade stödet till CSF efter första halvåret 2010 samtidigt som direktstöd till två organisationer fasades ut. CSF är en givargemensam fond som finansieras av DFID, Danida, USAID, Irish Aid, Italian Cooperation och Sida under samordning av Uganda AIDS Commissions (UAC). Administrations- och kontrollfunktionerna är upphandlade och bedöms relativt säkra. CSF stödde under 2009/10 totalt 222 lokala enskilda organisationer som i sin tur nådde ut till nära 640 000 stödmottagare med olika åtgärder för hiv-prevention (82% av målet). Därutöver distribuerades nära 12 miljoner kondomer (146% av uppsatt mål) och 53000 utsatta barn som förlorat sina föräldrar i AIDS fick stöd, vilket motsvarade 97% av uppsatt mål. CSF gav bidrag till rådgivning, HIV-test och förmedlade resultat till 132.000 personer inkl. 2.462 gravida kvinnor. Denna siffra motsvarar 76% av uppsatt mål, vilket förklaras av otillräckliga resurser att nå ut till målgruppen i fråga. Till riskerna hör att behoven av stöd till HIV/AIDS är högre än tillgången och att fonden är beroende av bistånd. UAC driver frågan om ökad offentlig finansiering och försöker attrahera fler givare till fonden för att minska dess sårbarhet.

Insats 3: Naguru ungdomsmottagning och hälsocenter (NTIHC)

Insatsens huvudsakliga mål:

Ökad tillgång till högkvalitativa tjänster och information till ungdomar om sexuell och reproduktiv hälsa (ASRH), stärkta förmåga att ge kvalitativ ASRH, skapa gemenskap och engagemang.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
11	2008-2011	6,5	Kampala City Council	Projektstöd	85%

Resultat¹²: NTIHC tjänster har under det senaste året utnyttjats av 45.000 ungdomar (64% kvinnor) vilket är en ökning med 3% från föregående år. Av dessa behandlades 4711 mot olika typer av könssjukdomar, 10894 fick rådgivning och testades för HIV/AIDS (3,7% över uppsatt mål), 412 hiv-positiva upptäcktes (90% kvinnor). Vidare delades informationsmaterial ut till ca 155 000 ungdomar. Den avgiftsfria hjälplinjen tog emot 6175 samtal vilket är 54% lägre än förväntat resultat. Detta förklaras av ständiga problem med telekommunikationen. NTIHC bygger sin verksamhet på att kunna erbjuda så många som möjligt service utan att sänka kvaliteten. En risk är att belastningen på mottagningen ökar för varje år och resurserna är begränsade. Sverige är den enda större givaren. NTIHC har under året utbildat andra hälsomottagningar i Kampala i att ge mer ungdomsvänlig service för att avlasta anstormningen. NTIHC kommer att söka status som enskild organisation för att kunna attrahera fler bidrag.

3.2.2 Bedömning av strategimålet i Hälsosektorn

Sektormål: Förbättrad tillgång till hälso- och sjukvård för fattiga människor samt minskad spridning av Hiv/Aids.

Ugandas hälsosektor brottas med allvarliga utmaningar vad gäller styrning och ledning, vilka till stor del kan förklara sektorns ineffektivitet och otillräckliga resultat. De för sektorns största utmaningarna/riskerna är: 1) Låg bemanning på landsbygden och otillräckliga insatser riktade för att rekrytera och motivera hälsopersonal att arbeta i resursfattiga och isolerade regioner. I juli 2010 har dock nya åtgärder delvis vidtagits av regeringen. Arbetsfrånvaro och utnyttjande av informella betalningssystem mellan patient och personal är alltjämt utbrett. 2) Ett bristfälligt system för upphandling, förvaring och distribution av läkemedel som möjliggör läkemedelsstölder och som saknar trovärdighet hos befolkningen. Omfattande organisationsförändringar pågår av nuvarande system och de kan leda till förbättringar på medellång sikt. 3) Svag tillsyn och kvalitetskontroll av vårdinrättningar med ett inadekvat system för datainsamling samt begränsat medborgerligt deltagande och insyn.

Sektorn är och förblir underfinansierad trots stora biståndsvolymer då behoven är stora och befolkningen ökar i snabb takt vilket ställer krav på servicetillgänglighet. Den huvudsakliga orsaken till ouppfyllda resultat är emellertid inte brist på resurser utan svagt ledarskap och avsaknad av tydliga visioner i en miljö som inte tillräckligt värdesätter prioriteringar som leder till förbättrad hälsa för befolkningen. Under merparten av 2009/10 var dessutom samtliga nyckelpositioner på Hälsoministeriet vakanta, en situation som nu delvis förbättrats. För att samtliga mål ska kunna uppfyllas krävs ett förändrat arbetssätt inom hälsosektorn med tydligare ansvarsfördelning och ansvars-utkrävande, starkare ledning, styrning och analyskapacitet vid hälsoministeriet, mindre politisk inblandning på lokal nivå¹³ och mer folklig påverkan och insyn i sektorn.

Ytterligare en väsentlig orsak till långsamma och otillräckliga resultat inom sektorn är att Ugandas befolkning, som huvudsakligen är rural och lågutbildad, i många fall saknar grundläggande kunskap om faktorer och beteenden som bidrar till förbättrad hälsa. Utökade satsningar på hälsoundervisning, sanitet, hygien och näringslära skulle kunna minska utsattheten för ohälsa och bidra till bättre hälsoresultat. Ugandas regering har uttalat en vilja att satsa mer på denna typ av insatser inför nästkommande 5-årsperiod.

Under 2010 kommer Sverige i samarbete med andra givare att stödja ett antal punktinsatser för att förbättra kapaciteten för planering, management och ledarskap inom hälsosektorn vilket är nödvändigt för att vända utvecklingen. Det svenska stödet kommer bestå av en balanserad mix av sektorbudgetstöd i kombination med riktat projektstöd för att stärka kapaciteten samt ett rättighetsbaserat projektstöd till civila samhället med

betoning på deltagande, insyn, kunskapshöjning och beteendeförändring inom mödrhälsa, SRHR och HIV/AIDS-prevention, allt i enlighet med strategin.

Sverige har varit ordförande i givarnas gemensamma grupp för samordning inom hälsosektorn, Health Development Partners, under 18 månader och har bidragit till en dialog som har fokuserat på anti-korruption och ansvarsutkrävande, ett rättighetsbaserat perspektiv i policyformulering och uppföljning samt sexuell och reproduktiv hälsa och mödravård. Sverige har lagt stor vikt på att försöka stärka SWAp:en genom att förbättra, förenkla och harmonisera arbetsmetoderna och stärka samhörigheten mellan givarna. Ambassaden har aktivt bidragit i tekniska arbetsgrupper och genomförde under året en rättighets- och jämställdhetsanalys av den nya 5-åriga strategiska hälsosektorplanen. Sverige och Storbritannien har initierat en finansiell riskbedömning (FRA) i hälsosektorn, dels för att tydligare identifiera och hantera riskerna med sektorbudgetstödsmodellen, dels för att kunna arbeta vidare med nödvändiga systemstärkande åtgärder.

3.3 Sektor 3: Privatsektorutveckling, inklusive finansiella system och internationell handel

Antal insatser: 5

Under perioden januari - augusti 2010 har 2 insatser slutförts medan 4 nya avtal har tecknats.

3.3.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Utveckling av standards och kvalitativt ramverk (QUISP)

Insatsens huvudsakliga mål: Utveckling av en marknadsdriven, sammanhållen och samordnad institutionell ram för kvalitet och standarder.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ¹⁴	Svensk andel av totala stödet (%)
45	2010-2014	1,4	Handelsministeriet	Projektstöd	50%

Resultat: Insatsen (samfinansierad med EU) avtalades i februari 2010 och hittills är främsta resultatet att strukturen för genomförandet nu är på plats. Upphandling av internationella experter har dock försenats på grund av begränsad upphandlingskapacitet inom handelsministeriet (MTTI). Detta kan innebära risk för förseningar i resultat- och måluppfyllelse, men risken har väsentligt minskats genom att Sida nu har tillhandahållit en internationell upphandlingsexpert. Sverige har, bl a genom att vara huvudgivare i denna insats, blivit en av de ledande givarna tillsammans med EU inom handelsområdet i Uganda.

Insats 2: Ekonomisk utveckling i före detta konfliktområden genom privatsektorutveckling (Post conflict Economic Empowerment through Private sector development - PEEP).

Insatsens (fas 2) huvudsakliga mål: Att förbättra de ekonomiska möjligheterna för 68 600 återvändande flyktingar i norra Uganda (distrikten Lamwo, Kitgum och Lira).

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
8 23	2007-2010 2010-2013	8 4	International Rescue Committee (IRC)	Projektstöd	100%

Resultat¹⁵: Den första fasen av projektet avslutades i februari 2010. Ett viktigt mål var att 70% av målgruppen på 25 500 fd internflyktingar (IDP:s) skulle uppleva en förbättring av sina ekonomiska möjligheter, ökad sina ekonomiska aktiviteter samt uppleva förbättringar i det lokala näringslivsklimatet. Resultatet blev 92% av målgruppen i Lira distriktet och 60% i Kitgum distriktet. Detta bedöms också vara ett tydligt tecken på en övergång efter konflikt, från nödhjälp till en hållbar ekonomisk återhämtning.

Den andra fasen påbörjades i april 2010 och bygger på tidigare resultat och erfarenheter samt innebär även en expansion till fler (ca 70.000) f d flyktingar. Den har ett tydligare fokus på relationerna mellan män och kvinnor i både ekonomiska aktiviteter och vad gäller makten över ekonomiska resurser. Innovativa insatser för att underlätta handeln mellan norra Uganda och södra Sudan har också inletts. Rapportering av resultat har dock ännu inte hunnit ske, men förutsättningarna till genomförande enligt plan bedöms goda. En risk bedöms vara okoordinerade och kraftigt subventionerade aktiviteter från andra organisationer och/eller staten. Programmet innehåller insatser för att stärka lokala koordineringsmekanismer vilket bedöms minska denna risk.

Insats nr 3: Samverkan mellan ekonomisk utveckling och fred i Uganda

Insatsens huvudsakliga mål:

En förändrad inriktning av politiken och beslutsfattandet bland myndigheter, internationella organisationer och den privata sektorn för att uppnå samverkan mellan ekonomisk och fredlig utveckling i Uganda.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
13,2	2007-2010	13,2	International Alert	Projektstöd	100%

Resultat^{16, 17, 18} Detta är ett pilotprojekt med en unik ny explorativ ansats och tillgång till ursprungsdata saknas därför. Ambitionen att producera minst två studier per år, vilket varit en viktig del av kärn-verksamheten, har uppnåtts. En nyligen genomförd utvärdering visar att programmet i stor

utsträckning uppnått sina huvudmål genom att (i) öka medvetenheten och förståelsen för kopplingarna mellan en ekonomisk och en fredlig utveckling, (ii) öppna en viktig nationell dialog i en framväxande potentiell konfliktfråga - olja, och (iii) öka effektiviteten i biståndet genom att skapa medvetenhet hos givarna om sambanden mellan ekonomisk och fredlig utveckling. Det senare har även resulterat i tillämpning av insatsens resultat i andra utvecklingsprogram. Ett ytterligare resultat är det aktiva engagemang som skapats inom delar av den privata sektorn med syfte att stödja en fredlig utveckling på både nationell och lokal nivå. Fokus för insatsen har legat på norra Uganda, konfliktrisker i samband med oljefyndigheter och ökning av kvinnors ekonomiska möjligheter.

En risk bedöms vara att insatsen fokuserar på viktiga men delvis även kontroversiella frågor, vilket innebär att trovärdigheten och opartiskheten hos den genomförande samarbetspartnern International Alert (IA) skulle kunna riskera att bli ifrågasatt av olika intressenter. För att minimera den risken bygger IA allianser med andra aktörer som är mer engagerade i själva genomförandet av konkreta aktiviteter som till stor del bygger på IA:s studier och övriga arbete. Ett sådant exempel är uppbyggnaden av informationscenter för allmänheten i de områden i Uganda där olja hittats.

3.3.2 Bedömning av strategimålen för privatsektorutveckling inklusive finansiella system och internationell handel

Sektormål:

- Förbättrat företags- och investeringsklimat
- Ökad Handel

I 2010 års "Doing Business" rapport¹⁹ från Världsbanken, som bedömer investeringsklimatet i världens länder, är Uganda rankat som 112 (106 under 2009) av 183 länder, och som 11 av 46 afrikanska länder. Införandet av Östafrikanska gemenskapens (EAC) gemensamma marknad ses som ett stort framsteg för möjligheterna till ökad handel.

Flera svenska insatser syftar till uppfyllande av strategimålet om förbättrat investeringsklimat. Främst är det insatsen i norra Uganda (PEEP-programmet) vilken resulterat i ett förbättrat affärsklimat på lokal nivå. I juli 2010 tecknades ett avtal om svenskt stöd till Ugandas egen strategi för privatsektorutveckling (Competitiveness and Investment Climate Strategy – CICS)²⁰, som har målet att öka Ugandas konkurrenskraft och investeringar samt att förbättra det nationella företagsklimatet. I en politiskt mer osäker tid framöver finns risken att statens policier eller direkta aktiviteter i marknaden kan störa utvecklingen av investeringsklimatet. En möjlighet för Sverige att bidra till att minska denna risk är att föra dialog inom sektorn dels som ordförande i givargruppen, dels genom det strategiska stödet till CICS.

Sveriges mångåriga stöd till utveckling av den ekologiska sektorn i Uganda har bidragit till Ugandas position (efter Sydafrika) som det största landet i Afrika inom produktion och export av certifierade ekologiska produkter. Detta ger ökade möjligheter till att uppnå strategimålet ökad handel. Sverige har även skapat sig en position som en kompetent partner för dialog bland givare och med Ugandiska parter inom detta område.

Sverige är ordförande i givargruppen för privatsektorutveckling, vilken har relativt många deltagande medlemmar. Men det är få av dessa givare som har ett tydligt fokus på konkret stöd till sektorn eller på samordning och dialog. Detta är en risk även för måluppfyllelsen av de svenska sektormålen, då de större program som kan bidra till att uppnå sektormålen oftast kräver gemensamt engagemang vad gäller både pengar och dialog från flera givare. Ett sätt att minska denna risk är att aktivt arbeta för att denna samverkan sker, vilket i synnerhet kan göras nu i rollen som ordförande.

Sverige är en av få större givare inom handelsområdet, i nära samarbete med EU. Det finns inom detta område lovande tecken på ökad biståndseffektivitet genom gemensamma förhållningssätt i dialogen med Uganda och samordnat stöd till nya initiativ.

Sammansättningen av insatsportföljen inom sektorn är i linje med gällande landstrategi och även i förhållande till Ugandas strategier och prioriteringar. Områden i landstrategin där ytterligare svenskt stöd skulle kunna bli aktuellt är främst sysselsättning för ungdomar och särskilda insatser för att främja kvinnors företagande.

3.4 Sektor 4 : Forskningssamarbete

Antal insatser: 3

Under perioden januari - augusti 2010 har en insatser slutförts medan ett nytt avtal har tecknats.

3.4.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Forskningssamarbete med Uganda 2005-2009

Insatsens huvudsakliga mål: Att förstärka Makerere Universitetets (MU) roll som källa för forskningskompetens i Uganda, med fokus på att ingjuta en forskningskultur på MU och öka antalet kvalificerade forskarhandledare och potentiella doktorander.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ²¹	Svensk andel av totala stödet (%)
181	2005-2009	179,2	Makerere och svenska universitet	Programstöd	100%

Resultat²²: Forskningskulturen och tillsynskapaciteten vid MU har markant förbättrats. Likaså har kvaliteten på den högre utbildningen förbättrats genom att forskningsresultat används i undervisning, införande av nya grund- och forskarutbildningar, förnyad läroplan, uppgradering av personalens kompetens samt en policy som särskilt främjar representation av kvinnor på alla nivåer. Sedan inledningen av programmet år 2000 har 50 av 97 doktorander disputerat, varav 14 under denna fas. Samtliga disputerade forskare/lärare är kvar i Uganda. Samarbetet har lett till tätt utbyte med svenska universitet och forskningsinstitutioner. Kapacitetshöjningen har gjort Uganda och Makerere attraktivt för forskning med internationellt stöd. MU har även utvecklat sin miljö för kritiskt tänkande och debatt. Resultaten bedöms överlag som goda. Finansiell styrning och kontroll har förbättrats men inte tillräckligt vilket beaktas i nästa fas. Till riskerna hör krav på antagning av fler studenter än universitetet kan hantera vilket negativt påverkar kvalitén i undervisningen och tid för forskning, något ledningen försöker parera.

Insats 2: Forskningssamarbete med Uganda 2010-2014

Insatsens huvudsakliga mål: Att öka kapaciteten hos offentliga institutioner för högre utbildning att genomföra och upprätthålla strategisk och högkvalitativ forskning som bidrar till utveckling i Uganda genom att bygga en kritisk massa av oberoende forskare.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
180	2010-2014	34	Makerere sam Svenska universitet	Programstöd	100%

Resultat: Programmet startade i januari 2010 och är något försenat på grund av budgetförhandlingar mellan MU och Svenska universitetsinstitutioner, vilket resulterade i försenade utbetalningar. Rapporterade resultat saknas ännu. Områdena är 1) Forskning och forskarutbildning (totalt 200 doktorander sedan start klara år 2014), 2) Stöd till kapacitetsuppbyggnad vid 4 regionala universitet, 3) Administrativ forskningsförvaltning, spridning av resultat, kvalitetssäkring, finansiering och forskningsmiljöer. De största riskerna finns i område 3, då den administrativa reformen går långsamt. Sida/Ambassaden är pådrivande för att MUs ledning ska ta sitt ansvar och genomföra planerade reformer samt att involvera andra givare i reformarbetet.

3.4.2 Bedömning av strategimål i Forskningssamarbetet

Sektormål: Ökad autonomi för forskningssystemet och förbättrad analytisk kapacitet inom områden av betydelse för fattigdomsminskning, demokratisk samhällsstyrning och fredliga lösningar av interna väpnade konflikter.

Makerere Universitet lanserade sin strategi 2008/09-2018/19 med målet att bli en ledande institution för forskning och högre utbildning i regionen. Utvärderingen av programmet 2000-2008 visar att kapaciteten att bedriva forskning har förbättrats avsevärt och MU har generellt gott nationellt och internationellt rykte. Forskningen och forskarna bidrar till ökad nationell analytisk kapacitet i områden som är relevanta för fattigdomsbekämpning och områden av betydelse för demokratisk samhällsstyrning och fredlig lösning av interna konflikter. Möjligheterna att uppnå sektormålen vad gäller analytisk kapacitet är goda, särskilt med stöd av den tydliga prioriteringen av vetenskap, teknik och innovation som genomsyrar Ugandas nya nationella utvecklingsplan (NDP). Regeringen har nyligen utlovat finansiellt stöd från bå 2010/2011 till teknik och innovationsforskning på MU. Risken att kraven på kvantitet tar över kvalitet och att forskningen blir styrd mer av tillgång på finansiering än behov finns, å andra sidan är den risken inte unik för Uganda.

Strategimålet autonomi för forskningssystemet är mer svårt att mäta. Även om grundfinansieringen för MU är statlig så har de ökat sitt samarbete med flera privata aktörer och civila samhället. Universitets- och forskningsmiljön utgör en synlig kritisk kraft i det ugandiska samhället och öppna föreläsningar i aktuella och känsliga frågor hålls ofta på MU. I valen till studentkåren är flera partier representerade vilket också avspeglar sig i resultaten. Universitetsmiljöer är ofta konfliktkänsliga och MU är inget undantag. Ledningen på MU visade under förra året god förmåga att hantera konflikter i samband med kårvalen.

Sverige tillsammans med Norge är en av få bilaterala partner som stödjer forskningskapacitet i Uganda. Inom forskningssamarbetet finns det inget fungerande forum för samordning mellan givarna, däremot delar flera givare information om forskningsinsatser.

3.5 Sektor 5: Vatten och Sanitet (utfasningssektor)

Antal insatser: 2

Under perioden januari - augusti 2010 har 2 insatser slutförts men då ett fåtal rapporter återstår de kan stängas först 2011.

3.5.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Vatten och sanitet sektorstöd

Insatsens huvudsakliga mål: Att förbättra fattiga människors tillgång till vatten och sanitet.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ²³	Svensk andel av totala stödet (%)
135	2008-2010	135	Vatten och miljöministeriet	Sektorbudgetstöd Partnerfond NGO	n.a

Resultat²⁴: Svenskt stöd till vattensektorn och sanitetssektorn har varit betydelsefullt för att förbättra tillgången till rent vatten i både städer och på landsbygden. Under senare år har dock tillgången till förbättrad vattenförsörjning stagnerat på i genomsnitt 65% för landsbygden och 66% i städer och det finns oro för att man inte ska uppnå målet 77% år 2015. Den geografiska fördelningen av vattentillgång har markant förbättrats genom ett ökat fokus på återuppbyggnad i norra Uganda. Tillgång till sanitet (hushåll) ökade kraftigt från 57% i 2004/05 till 69% 2009/10 för landsbygden och till 73% i städer vilket är nära målen.

En orsak till risken att inte nå målen 2015 är underfinansiering i sektorn, den andra orsaken är den höga befolkningstillväxten. Andelen av den nationella budgeten minskade från 4,9% i 2004/05 till 2,4% under 2008/09 för att senare öka till 3,4% 2009/10. Sektorn har delvis förlorat sin status som prioriterat område i Ugandas ansträngningar att minska fattigdomen och tillgången till vatten försämras som följd. Antalet givare är begränsat även om samarbetet fungerar väl. Danmark kommer att öka sitt stöd och därmed kompensera i stor utsträckning för den svenska utfasningen. Då Sverige lämnat sektorn är det svårt att driva frågan om prioritet annat än i gemensamma fora för budgetdiskussioner. Hälsostödet har fokus på befolkningsfrågan.

3.5.2 Bedömning av strategimål i Vatten och sanitetssektorn

Sektormål: Förbättrad tillgång till rent vatten och sanitet för fattiga människor.

Sverige har spelat en stor roll i att driva reformprocessen för vattenförsörjning med fokus på landsbygden, decentralisering av ansvaret för vatten och miljö från ministeriet till distrikten samt aktivt arbetat för en god finansiell styrning. Särskilda risker förutom ovan nämnda vid utfasningen av vattensektorn är att säkerställa att sanitet och hygien främjas inom hälsosektorn samt hur Sida institutionaliserar lärdomarna från samarbetet. En rapport med 10 års erfarenheter har tagits fram för att säkerställa det senare²⁵, det förra hanteras som en dialogfråga.

3.6 Sektor 6: Energi (utfasningssektor)

Antal insatser: 3

Under perioden januari–augusti 2010 har två insatser slutförts men då slutrapportering och utvärdering återstår kan de stängas först 2011.

3.6.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Landsbygdselektrifiering fas 2

Insatsens huvudsakliga mål: Elektrifiering av fyra landsbygdsområden i

norra, östra och västra Uganda med mål att initialt ansluta 5 000 kunder till det nationella elnätet.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ²⁶	Svensk andel av totala stödet (%)
74	2005-2010	72,6	Energiministeriet Verket för landsbygdsel	Projektstöd	100%

Resultat²⁷:

Nybyggda distributionsnät är klara i alla fyra områden. Distributionen drivs av två nyetablerade kooperativ i västra och norra området medan privata aktörer sköter driften i de andra två områdena. Hittills är 1 493 kunder anslutna till elnätet och inkomstbringande aktiviteter rapporteras öka. Risk finns dock att uppställda mål ej nås, dels pga en för hög uppskattning av potentiella anslutningar dels hinder på kundsidan, tex hög kostnad för dragning av elledningar inomhus. Insatsen är under utvärdering för att fastställa måluppfyllelse och rekommendera åtgärder för förbättrad måluppfyllelse.

Insats 2: Energieffektivisering i offentliga institutioner (Sida-fond i Världsbankens program)

Insatsens huvudsakliga mål: Att främja effektiv energianvändning och minska CO₂-utsläppen genom energibesiktningar, konsumentupplysning och investeringar i energieffektiv teknik.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
45	2007-2010	45	Energiministeriet Världsbanken	Projekt	65 %

Resultat²⁸: Energibesiktningar har genomförts i 26 offentliga institutionsbyggnader och ett flertal vatten- och reningsverk. Förseningar i upphandlingen medför risk att Sidas avtal löper ut före investeringarna slutförs. Sida överväger att godkänna ministeriets begäran om förlängning av avtalet för att finansiera tecknade kontrakt för investeringar i energieffektivisering i enlighet med rekommendationerna från besiktningarna.

Insats 3: Kapacitetsutveckling av myndigheten för landsbygdselektrifiering (REA)

Insatsens huvudsakliga mål: Att ha en fungerande myndighet för landsbygdselektrifiering (REA) på plats och att myndigheten fungerar effektivt och självständigt.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
14,6	2004-2010	13,9	Verket för landsbygdsel REA	Projektstöd	100%

Resultat²⁹: REA är nu etablerad och i drift. REAs mandat har utvidgats till att vara både ett finansierings- och genomförandeorgan, vilket har överbelastat REA. Detta förväntas bli löst med en omorganisering av REA. När Sverige fasar ut sitt stöd till sektorn, planerar GTZ att ta vid och fortsätta att stödja REA. Sidas stöd utvärderas nu med fokus på REAs effektivitet.

3.6.2 Bedömning av strategimål i Energisektorn

Sektormål: Förbättrad energiförsörjning på landsbygden

Tillgången till el på landsbygden i Uganda har förbättrats, men det är tveksamt om det långsiktiga målet på 10% kommer att uppnås 2012 om nuvarande takt fortsätter. En flaskhals är begränsad kapacitet hos REA att uppfylla sitt utökade mandat att både bedöma landsbygdselektrifieringsprojekt för finansiering och genomföra dem. Ovan nämnda utvärderingar förväntas identifiera begränsningar och rekommendera REA förbättringsåtgärder. Sveriges utfasning riskerar att bli fördröjd pga förseningar i ett delprojekt i Världsbankens PSDO. Dock främjas harmonisering om Sida koordinerar sin finansieringsperiod med Världsbankens.

4. BISTÅNDEEFFEKTIVITET

Biståndseffektivitetsmålet/processmålet i strategin är:

- Samarbetet styrs av Parisdeklarationen om biståndseffektivitet, så som denna återspeglas i Uganda Joint Assistance Strategy 2005-2009 (UJAS) och Uganda nationella utvecklingsplanen (NDP) 2010-2014.

Efter det att den svenska strategin beslutats, visade en utvärdering³⁰ av UJAS att Ugandas ägarskap av UJAS var dåligt. Vidare konstaterades att UJAS hade för många och för komplicerade indikatorer för att fungera som ett effektivt verktyg för utvärdering. Därför förkastades UJAS av givargruppen som verktyg för gemensam bedömning fr o m 2009. Budgetstödsgivarna har tillsammans med GoU nyligen utvecklat ett ramverk med indikatorer för gemensam resultatbedömning av budget och sektorbudgetstöd, ett sk Joint Assistance Framework (JAF). Detta, tillsammans med en kommande ny ugandisk politik för partnerskap, ersätter UJAS.

Samarbetet i Uganda utvecklades väl i förhållande till målen för biståndseffektivitet fram till 2006 men sedan dess kan en stagnerande eller till och med negativ trend noteras i förhållande till indikatorer såsom anpassning till lokala system och utnyttjande av landets egna system, särskilt när ett antal bilaterala givare minskar sina budgetstöd och en ansevärd andel stöd ges parallellt med statliga kanaler. Ansträngningarna för harmonisering är dock fortfarande starka. En ökning kan noteras för samfinansierade lösningar i program för att stödja icke-statliga aktörer och civila samhället. En pågående utvärdering av Parisdeklarationen torde visa

på fler erfarenheter och resultat.

De största utmaningarna och skälen till stagnation är:

- Lågt ansvarsutkrävande och otillräckliga åtgärder mot korruption från Ugandas sida vilket hindrar partners från att expandera budgetstöden.
- Ugandas system för finansiell styrning och kontroll har förbättrats, men utvecklingen går långsamt, särskilt på kommunal nivå.
- Den finansiella krisen har lett till volymminskning av budgetstödet. Detta gäller även Sverige, som minskade sektorbudgetstödet från år 2010 med 30 MSEK jämfört med planerad volym efter neddragningen i landallokeringen.
- Nya aktörer (Kina, Indien och olika globala/privata stiftelser) deltar inte i strävan mot ökad biståndseffektivitet, även om kontakter sker mellan traditionella och nya aktörer.
- Den samlade kapaciteten/kompetensen för sektorsspecifik dialog minskar i och med genomförandet av arbetsfördelningen givare emellan . De betydande givare som blir kvar i en sektor förmår ofta inte täcka lika många frågor som tidigare när arbetet delades mellan fler. I vissa fall förändras även finansieringen och gap uppstår.

Samordning mellan Development Partners:

- Olika forum för samordning finns på plats inom EU samt med Världsbanken och regionala banker. Sverige är en aktiv deltagare i dessa forum och i relevanta sektorarbetsgrupper. En ny fond har inrättats vid Världsbanken för att stärka övervakningen av resultat inom JAF och budgetstöds-processen och åtföljande dialog med Uganda.
- Arbetsfördelningen från 2008 kommer att ses över som ett led i uppföljningen av ett regionalt seminarium som hölls i Uganda i slutet av september 2010 med stöd av EU och Tyskland. Ovan nämns kapacitets- och finansieringsproblem torde kunna diskuteras i samband med denna översyn.
- Det svenska stödet till det civila samhället och privatsektorutveckling kanaliseras huvudsakligen genom gemensamma mekanismer som partnerfonder. Det är dock ofta svårt att ge basfinansiering (core funding) inom vissa fonder då andra betydelsefulla partner som t.ex. USAID fortfarande tillämpar projektstöd.

5. TRE TEMATISKA PRIORITERINGAR OCH DE TVÅ PERSPEKTIVEN

Två perspektiv

Fattigdomsperspektivet lyfts fram i samtliga insatser och är en förutsättning för stöd. En workshop för utvalda partners i metodanalys för mänskliga rättigheter (Human Rights Based Approach, HRBA) genomfördes i februari 2010. Den tematiska uppföljningen av integrationen av de två perspektiven sker kontinuerligt i genomförandet av strategin. Det är dock för tidigt att dra några slutsatser om huruvida detta tillvägagångssätt har varit framgångsrik eller inte.

Ett exempel på HRBA är Diakonias partner Women's Network (UWONET). De etablerade kontakter med två organisationer i Abim och Pader om människors rätt till medborgarskap. UWONET utbildar medlemmar i ledarskap och kvinnors rättigheter, och dessa i sin tur medvetandegör lokalsamhället. Som ett resultat noteras ökad medvetenheten om könsfrågor i berörda lokalsamhällen.

Inom privatsektorutveckling har stödet till International Alerts (IA) arbete med att kartlägga konsekvenser av oljeprospekteringen i Uganda³¹ varit relevant utifrån såväl rättighetsperspektivet som fattiga människors perspektiv. Detta stöd har blivit ett viktigt bidrag till debatten kring oljeutvinning och även konkreta åtgärder som öppnandet av center för information till allmänheten om oljesektorn.

Under 2009-10 finansierade Sverige en handläggare för hälsa och rättigheter på WHO i Uganda för att arbeta med hälsoministeriet. Som en följd har kapaciteten att tillämpa rättighetsbaserade arbetsmetoder och föra ett rättighets- och jämställdhetsresonemang stärkts i policyutformning och genomförandet av hälsoprogram. Sida har nu rekryterat en internationell Junior Professional Officer ansvarig för hälsa och mänskliga rättigheter till WHO-kontoret i Uganda i syfte att stärka WHO's förmåga att bättre tillämpa ett rättighetsbaserat arbetssätt inom organisationen och gentemot regeringen.

Tre tematiska prioriteringar

1) Demokrati och MR

Den tematiska prioriteringen demokrati och mänskliga rättigheter sammanfaller helt med stödet till demokratiska samhällsstyrning som rapporterats i den sektorsspecifika texten ovan. Den omfattande dialogen genom EU:s Ambassadörer, baserad på Ugandas egna åtaganden enligt konstitutionen, bidrar också till denna tematiska prioritering. Uppskjutandet av lagförslaget mot homosexualitet är ett resultat av såväl Sveriges bilaterala som EU:s dialog. Ovan beskrivna arbete med HRBA är ett sätt att integrera mänskliga rättigheter i stödet till alla sektorer.

2) Jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingssamarbetet

Inom privatsektorutveckling har ett särskilt stöd till International Alert fokuserat på kvinnors ekonomiska möjligheter i norra Uganda och i förlängningen hur detta kan bidra till ökat kvinnligt politiskt deltagande³². Ett annat initiativ är stödet till ekonomisk tillväxt och rehabilitering i norra Uganda i vilket fler kvinnor än män utvecklats inom vissa viktiga ekonomiska aktiviteter, t ex i de lokala byföreningarna för sparande och lån.

3) Miljö och klimat

Det svenska samarbetet i Uganda omfattar inte specifika bidrag till miljö och klimat, men ansträngningar har gjorts för att inkludera temat inom övriga sektorer. Inom vattensektorn har ett ökat fokus på god förvaltning

av vattenresurser utvecklats. Elektrifieringsstödet har haft en positiv inverkan på miljön eftersom elnätet ersätter dieseldrivna generatorer och andra icke miljövänliga energikällor. Sida medfinansierar en Världsbanksfond för åtgärder som främjar en effektiv energianvändning och minskning av CO₂-utsläppen genom energibesiktningar, konsumentupplysning och investeringar i energieffektiv teknik. Inom forskningssamarbetet återfinns 10 doktorander vid fakulteten för teknik inom områdena vattenresurser och miljöteknik och förnybara energisystem.

6. DEN KONTEXTUELLA RAMEN

- Terroristattentaten den 11 juli har lett till ökad säkerhetskontroll vilket ytterligare kan äventyra förutsättningarna för rättvisa val i Uganda under 2011 och ökar risken för kränkningar av mänskliga rättigheter. Denna risk diskuteras med Uganda i högnivådialog inom EU samt inom demokratiprogrammet och andra program. Dialogen syftar till att förmå Uganda att följa internationella principer och konventioner i sitt agerande.
- Ugandas nationella utvecklingsplan, National Development Plan 2010-2014 (NDP), godkändes i april 2010 med särskild prioritet på tillväxt, sysselsättning och socioekonomisk omvandling för välbefinnande och infrastruktur. NDPs fokus är i linje med stora delar av den svenska landstrategin, särskilt fattigdomsminskning, medan samstämmigheten i förhållande till t ex svenska demokrati och rättighetsmål är mindre tydlig. Sociala sektorer är fortfarande prioriterade, men i mindre grad än i företrädaren PEAP 2005-2009 och sociala sektorer får otillräcklig finansiering.
- Ugandas ekonomi är beroende av grannländerna, bl a Kenya för import och Sudan för export, och därmed är regional fred och stabilitet av yttersta vikt för en fortsatt ekonomisk hållbar utveckling. Den nyligen överenskomna gemensamma marknaden inom East African Community (EAC) inverkar positivt på den regionala handeln och kan även positivt påverka de svenska strategimålen för stöd till handelsutveckling i Uganda.
- Under det ramverk för bedömning av budgetstöd (JAF), där Sverige medverkar, minskade givarna nyligen sitt planerade budgetstöd för 2010/11 med 10% baserat på Ugandas resultatanalys för 2008/9. Det främsta skälet till denna åtgärd var regeringens underlåtenhet att vidta åtgärder mot misstänkta fall av korruption på hög nivå, inklusive felanvända medel i samband med Brittiska samväldsmötet 2007 (CHOGM). Sverige minskade sitt planerade sektorbudgetstöd till hälso- och rättsområdet med 30 MSEK.
- I hälsosektorn är utmaningarna som beskrivs ovan stora och trenden pekar på stagnerande resultat. Sverige och Belgien går nu samman i ett särskilt projekt kring ledarskap och förbättrad administration och hoppas därmed bidra till att vända den negativa trenden. Likaså bör den nya satsningen på enskilda organisationer med fokus på opinionsbildning för rätten till hälsa kunna bidra till ökade krav på leverans i sektorn.
- Ugandas potential att utvinna olja (ca 2 miljarder fat) positionerar landet bland afrikanska oljeproducenter. Om produktionen går som förväntat,

kommer sannolikt Uganda att fördubbla, eller tredubbla, sina exportinkomster. Som en gemensam resurs mellan Uganda och Demokratiska Republiken Kongo, blir oljan en potential för gränsöverskridande samarbete men medför också en stor risk för ökad konflikt i Storasjöområdet, vilket i sin tur kan påverka strategimålet om fred och säkerhet. Sverige har stött studier i syfte att identifiera risker inom oljesektorn och metoder att minimera dessa risker. Uganda väntas på sikt kunna bli mindre beroende av bistånd som andel av stadsbudgeten vilket i så fall kan få konsekvenser även för vårt långsiktiga samarbete.

7. SLUTSATSER

- Som rapporterats ovan, är resultaten i förhållande till det övergripande strategimålet för ökat åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och de demokratiska principerna svaga och svåra att bedöma då negativa och positiva trender ställs mot varandra. Sveriges spelar här fortsatt en betydande roll både genom direkta insatser och dialog i olika fora.
- Hälsosektorn präglas av stora utmaningar och stagnation även om mödradödligheten minskat. Den snabba befolkningstillväxten är fortfarande det största hindret mot utveckling och rätten till sexuell och reproduktiv hälsa motverkas av såväl attityder som dålig tillgång till preventivmedel. Sverige kommer att öka sina ansträngningar och sitt fokus för att bidra till att Uganda vänder trenden och når resultat.
- Resultaten i förhållande till strategimålen är övervägande positiva när det gäller fred och säkerhet, privatsektorutveckling och handel samt forskningssamarbete.
- Korruptionen är fortfarande ett stort hinder för utveckling och fattigdomsbekämpning. Dessutom bidrar avsaknaden av tydliga prioriteringar i de offentliga utgifterna till en allmän uppfattning av slöseri och ineffektivitet i den offentliga sektorn. Nybildning av distrikt tar resurser från offentlig service och undergräver de befintliga lokala förvaltningarnas kapacitet. Biståndsgivare, inklusive Sverige, har blivit effektivare i att kräva åtgärder för att lösa dessa problem under ett OEC / DAC initierat ramverk för gemensamma insatser och gemensam EU-dialog.
- Sammansättningen av den svenska insatsportföljen svarar väl mot samarbetsstrategin. Samtidigt finns fördelar och effektivitetsvinster att hämta genom ytterligare fokusering och koncentration, ett arbete som kommer pågå under den halvtidsöversyn om nu påbörjas och som ska utmynnas i förslag för resterande strategiperiod under 2011.

-
- ¹ JLOS Annual Performance Report 2009/2010
- ³ Diakonia Annual Report 2009 och Mid-Term Evaluation Report 2010.
- ⁴ DDP Quarterly Report April-June 2010, daterad 11 august 2010
- ⁵ The Right to Health Care in Uganda, rapport för perioden jan-juni 2010, Foundation for HR Initiative (stöd från Sverige)
- ⁶ Legal Aid Basket Fund Annual Report 2009 and Semi-Annual Report 2010.
- ⁷ The Right to Health Care in Uganda, rapport för perioden jan-juni 2010, FHRI
- ⁸ Genom Världsbankens Multi Donor Trust Fund, United Nations Security Council Resolutions 1325, 1820, and 1612 genom Rädde Barnen
- ⁹ Tillgängliga resultat är hämtade från hälsoministeriets datainsamling inför årets sektorgenomgång av genomförandet av Ugandas strategiska hälsoplan HSSP II 2009/10, AHSPR draft zero 2009/10.
- ¹⁰ Dock är siffran endast 21% om malariamediciner som innehåller artemeter-lumefantrine också inräknas. Detta är regeringens uppsatta förstahandsalternativ för malariabehandling och är både kostsamt och mer otillgängligt än tidigare rekommenderade mediciner för malaria.
- ¹¹ Data är hämtade ur Civil Society Funds årsrapport för juli 2009-juni 2010.
- ¹² Naguru Teeange Center Annual Report 2009/10.
- ¹³ Ugandas decentralisering med allt fler distrikt (från 80 till 112 under senaste året) har gjort att lokalpolitiker ställt krav på etablering av nybyggda hälsocentraler i närmiljön utan ökad finansiering, utan att kunna rekrytera sjukvårdspersonal och utan godkännande från centralt håll. Samtliga hälsocentraler i distriktet måste dela på befintliga resurser med resultat att ingen får tillräckligt med följd att positiva hälsoresultat uteblir.
- ¹⁵ Utvärderingsrapport, Peter Oldham, mars 2010 och Projektförslag IRC mars 2010
- ¹⁶ Utvärdering, International Alert aligning the Economy with peace in Uganda Programme, DESAM International consultats, juni 2010
- ¹⁷ Harnessing Oil for Peace and Development in Uganda, Investing in Peace Issue no 2
- ¹⁸ Changing Fortunes: Women's economic Opportunities in Post –War Northern Uganda and Implications for Political participation and Empowerment. IA, draft August 2010
- ¹⁹ Doing Business 2010 Report, Världsbanken/ICF sept 2009
- ²⁰ Competitiveness and Investment Climate Strategy 2006-2010
- ²² Sida Utvärdering 2010:10 ”Enhancing research capacity at Makerere University, Uganda through collaboration with Swedish Universities 2000-2008: Past experiences and future direction”
- ²⁴ Resultaten är hämtade ur Årsrapporten för Vatten och sanitetsektorn 2009/10
- ²⁵ Support to Uganda's Water and Sanitation sector from the 1980s, onwards-reflections and experiences, Sida augusti 2009
- ²⁷ Monitoring of Rural Electrification Projects in Uganda
Field trip report no. 3 with final recommendations May 2010, SWECO
- ²⁸ Request for Trust fund extension, letter from MEMD 13 September 2010 to WB
- ²⁹ Final report TA to REA, Grontmij March 2010
- ³⁰ Review of the Uganda Joint Assistance Strategy – Current and Future Prospects. Januari 2009
- ³¹ Harnessing Oil for Peace and Development in Uganda, Investing in Peace Issue no 2.
- ³² Changing Fortunes: Women's economic Opportunities in Post –War Northern Uganda and Implications for Political participation and Empowerment. IA, draft August 2010